

Povodom 20. septembra, kad je na Žabljaku 1991. na papiru potvrđena ideja da Crna Gora bude proglašena ekološkom, sagovornici "Vijesti" kažu da je i 29 godina kasnije priča o ekološkoj državi ostala samo - ideja. Kombinat aluminijuma u Podgorici, Železara u Nikšiću, Brodogradilište u Bijeloj, Termoelektrana i Rudnik uglja u Pljevljima, su ekološki problemi koje tridesetogodišnja vlast u nasleđe ostavlja novoj, koju nakon pobeđe na izborima 30. avgusta tek treba da formiraju dosad opozicione partije. Sagovornici iz koalicije "Za budućnost Crne Gore", Građanskog pokreta URA i Demokratske Crne Gore saglasni su da će biti teže nego 1991. godine. Kao jedan od važnijih ciljeva, navode poštovanje propisa, a kao prioritetnu - dalju zabranu izgradnje malih hidroelektrana (MHE).

Projekat ekološke države prvi put je predstavljen 1990. godine

Tri meseca pre usvajanja Deklaracije, u junu 1991. Momir Bulatović, Milo Đukanović i Svetozar Marović transformisali su tadašnji Savez komunista u DPS.

Iako je tri decenije tek posmatrač razvoja ideje čiji je nosilac, profesor Dragan Hajdukovića i danas ne napušta entuzijazam da ona može biti i stvarno realizovana.

"Projekat ekološke države je razvojni projekat, koji nam, kada bi svet povjerovao u ozbiljnost namere da postanemo ekološka, može doneti sve što Crnoj Gori nedostaje za preporod - svetski publicitet, znanje i kapital. Nijedan drugi projekat ne može nam doneti tako brzu i veliku svetsku prepoznatljivost, ugled, šarm i simpatije i obezbediti ogromnu pomoć u znanju, donacijama i društveno odgovornom kapitalu (najhumanijem delu svetskog kapitala)".

Ekoturistički raj

Kao primer projekata koje bi trebalo realizovani, navodi "ekoturistički raj" Skadarsko jezero. "I ne samo Skadarsko, za sve brojnije turiste koji su alergični na civilizaciju i hotele sa 5 zvezdica", dodao je on. Mogućnost za promociju takve Crne Gore Hajduković vidi u "brojnim, probranim kontaktima", kojima se "može probuditi entuzijazam i obezbediti podrška velikog broja najuspešnijih i najslavnijih ljudi sveta".

Šta je radila država do sada

Iz MORT-a su saopštili da je za proteklih 29 godina oko 13,6 odsto teritorije Crne Gore zaštićeno, da se najveći deo (7,7%) sastoji od pet nacionalnih parkova, da je uspostavljeno i šest parkova prirode - Piva, Dragišnica i Komarnica, Orjen, Rijeka Zeta, Komovi i Ulcinjska solana. U delu parka "Komovi" u toku su protesti protiv izgradnje MHE. Solana u Ulcinju postala je građevinsko zemljište zahvaljujući glasovima DPS-a. Solana u Ulcinju jedno je od

Ramsar područja, uz NP Skadarsko jezero i rezervat Tivatska solila. Iz MORT-a su naveli da je pod UNESCO zaštitom NP Durmitor i sliv reke Tare. Tara je predmet dela izveštaja Evropskog parlameta iz 2018, kada su naglasili potrebu “za prestankom svih aktivnosti odlaganja otpada i izmene rečnog korita i pružanjem široj javnosti pravovremenih i tačnih informacija o efektima izgradnje auto-puta na reku”.

Iz UNESCO-a su upozoravali ranije da će “ostati vidljive posledice izgradnje autoputa na reku, uprkos planu remedijacije...”. Iz MORT-a su podsetili i na mapiranje u svrhu uspostavljanja Natura 2000 ekološke mreže. Nije nikad odgovoreno kako se desilo da deo šume ispod Zeletina, planine između Andrijevice i Gusinja, kao Emerald zona i potencijalno Natura područje, uopšte bude predmet koncesije i da u toj zoni bude dozvoljena legalna seča.

U vezi sa remedijacijom “crnih ekoloških tačaka”, iz MORT-a su saopštili da su u toku radovi na čišćenju lokacije Brodogradilišta, i odlagališta pepela i šljake “Maljevac” i flotacionog jalovišta Gradac u Pljevljima. “Dok je u poodmakloj fazi izrada tehničke dokumentacije za sanaciju lokacije KAP (deponija čvrstog otpada i bazeni crvenog mulja)”.

Zakoni na papiru, u praksi bez mnogo konkretnih rezultata

Govoreći o proteklih 29 godina, u koaliciji “Za budućnost Crne Gore” kažu da se “nije mnogo odmaklo”, a da je jedini pomak “potpuno rešavanje problema jalovišta u Mojkovcu”. Rekli su da je neophodno hitno rešiti problem upravljanja otpadom, otpadnim vodama... “Tome se mora prići sistemski što zahteva mnogo finansijskih sredstava, ali srećom, na raspolaganju su fondovi EU. Sa rešavanjem tog problema mora se otpočeti odmah”. Mora se, kako dodaju, zaustaviti i izgradnja MHE, “jer one donose korist samo vlasnicima i nikom više”, uvesti red u šumarstvu.

Crna Gora je u maju 2017. uvela privremenu i delimičnu zabranu izvoza drvnih sirovina. Mera je usledila nakon što je iste godine Albanija uvela desetogodišnju zabranu seče šuma, a slične zabrane postojale su u BiH i na Kosovu. Iz koalicije na čijem je čelu Zdravko Krivokapić dodaju i da se mora obezbediti “striktna primena postojeće legislative i kaznene politike”, pa čak i pooštriti sankcije u oblasti zaštite životne sredine. Rekli su i da je neophodno jasno definisati nadležnosti, a da princip “zagađivač plaća” mora biti “sveto pismo”. Princip “zagađivač plaća” odnosi se na plaćanje naknade za zaštitu i unapređenje životine sredine. Po osnovu te ekološke naknade, Elektroprivreda, Rudnik uglja i Gradira Montenegro uplatili su nedavno prvu ratu u iznosu milion evra na račun Opštine Pljevlja. Za godinu, te tri kompanije dužne su da uplate ukupno nešto više od dva miliona.

Spremna Deklaracija o zabrani MHE

I iz GP URA partije čiji je lider Dritan Abazović, rekli su da je rezultat Deklaracije iz 1991. danas ekološka država samo na papiru. GP URA je sredinom juna postala član Zelenih Evrope. Kao zelena partija, iz GP URA poručuju da se dalje uništavanje prirode mora zaustaviti.

“Jedan od najznačajnijih problema u ovoj oblasti su problemi koji nastaju zbog izgradnje HME. Koalicija ‘Crno na bijelo’ je pripremila Deklaraciju o zabrani dalje izgradnje MHE koju je potpisalo više od 5.000 ljudi. I to će biti jedan od prvih dokumenata koji ćemo predložiti Skupštini”, rekla je Jokić.

Cilj je sistem gde važe zakoni i mali sistem kao deo globalnog rešenja

Da ekologija nije bila prioritet odlazećoj vlasti, smatraju i u Demokratskoj Crnoj Gori Alekse Bečića. Kao prioritet za buduće vreme, navode uspostavljanje sistema “u kome vladaju zakoni i pravila”.

Ideju ekološke Crne Gore Hajduković danas smešta u kontekst opšteg stanja životne sredine na Zemlji.

Na 29. godišnjicu proglašenja Crne Gore ekološkom državom su organizovana dva ekološka protesta. U mestu Bare Kraljske, u Parku prirode “Komovi”, meštani su se okupili zbog izgradnje MHE na rekama Crnja, Ljubaštica i Čestogaz. U Murinu je protest zbog seče “najkvalitetnije šume na području plavske opštine”, koja se, kako tvrde, dešava mimo saglasnosti šumske uprave u Plavu. I to nisu prvi protesti u tim mestima, niti prvi zbog odnosa institucija prema životnoj sredini...Juče su na 12 lokacija organizovane akcije čišćenja obala. Učesnici su sakupili oko 800 vreća otpada.

MORT: Rekonstrukcija Termoelektrane najznačajniji ekološki poduhvat

Iz MORT-a su rekli da su u oblasti upravljanja otpadom u toku aktivnosti na realizaciji projekata izgradnje reciklažnih dvorišta i transfer stanica u nekoliko crnogorskih opština, i novog centra za upravljanje otpadom u opštini Bijelo Polje.

Rekli su i da ekološka rekonstrukcija TE “Pljevlja”, “predstavlja najznačajniji ekološki poduhvat”, podsetili da je sa radom počeo Eko fond, da je Crna Gora ratifikovala Pariski sporazum u oblasti klimatskih promena, a u decembru 2018. otvorila Poglavlje 27 - životna sredina i klimatske promene, prenose Vijesti.

Izvor: nova.rs

Crna Gora- ekološka država sa mnogo ekoloških problema